

Megjelenik minden csütörtökön. — Előfizetési ár: egész évre 4 frt, fél évre 2 frt, negyedévre 1 frt. — Hirdetések ára: 4 hasábos petit sor 8 kr. Az előfizetési pénzeket a Szent-István-Társulat igazgatóságához, a kéziratokat a lap szerkesztőségéhez (IV. Lövész-utca 13. sz.) kérjük küldeni.

Budapest, 1884.

23. szám.

Junius 5.

Mérséklet.

Kiki tudja, hogy a négy sarkalatos erény között az okosság tartja a gyepőt. Ez mintegy alaphangja minden erénynek, ez szabályozója minden erkölcsös törekvésnek. Ha okosság nincs, akkor hiányzik a kocsis. Soha sem megy úgy a jármű, mint kellene, ha józan és okos kocsis nem ül a bakon.

És az okosságnak legelső és főparancsa mértéket tartani, a nagyon sok és a nagyon kevés között megtalálni a középutat. Medium tenuere beati, mondotta már a római költő.

A ki mértéket tart, az mértékletes; az okosságnak édes leánya a mérséklet.

Mérséklet nélkül nincsen biztonság, nincsen kitarítás. Veszélyeztetve van a cél ott, hol a mérséklet a törekvésekbe be nem foly. A mérséklet az emberi cselekvésekre nézve az, ami a szelep a gőzmozdonyra. Robbanás áll be, ha a szelep hiányzik vagy rosszul teljesíti feladatát.

Minek is mondtuk mi ezt? Azért, mert a pezsgó magyar vérnek mérsékletre mindig, de különösen most nagy szüksége van.

Lőporral óvatosan kell bánni. Élénk, löporos természetekre nagyon is szükség vigyázni. A mérséklet megadja a vigyázatot.

Tudjuk azt, kedves olvasóink, hogy Czegléden, Jászberényben és legujabban Kolozsvárott s egyebütt az országban sajnos dolgok fordultak elő. S megtörténtek volna mindezek és megtörténhetnének ilyenek általában, ha mérséklet uralkodnék a szivekben?

Lehetetlenség.

Csak akkor lesznek veszélyesek a szenvedélyek, ha fékvesztettekké lettek, ha az okosság és mérséklet

gyeplői hiányoznak. Csak akkor lesz színhelyévé az aljas és vétkes gaztetteknek a legszebb alkotmányi jog gyakorlásának küzdőtere, ha az okosság és mérséklet háttérbe szorulnak, ha ezek szavait elnémitották.

Pedig hát annak másképp kellene lenni és másképp is lehetne.

Mi a szabadságot szerető nemzet vagyunk, szabadságért lelkesül és buzdul mindegyikünk; zsarnokság és önkény ellen kiki sikra szállana. De a szabadságot nemcsak szeretni, de tisztelni is illik, tisztelni magunkban és másokban. Azt a szabadságot, mit magunknak kívánunk, azt másokban is kell tisztelnünk. Azt a tiszteletet, melyet saját politikai meggyőződésünk számára joggal követelünk, azt mások meggyőződésének is meg kell adni. Politikai érettségünknek csak ez lesz fokmérője, mennyiben tudjuk becsülni másnak politikai meggyőződését, mely törvénybe nem ütközik.

Oly egyszerű és világos ezen igazság, hogy azt bárki is elfogadja, sőt hirdeti is.

Hát éljünk és cselekedjünk is ezen igazság szerint és akkor megszabadít minket az igazság ama sajnos és szomorú jelenetektől, melyek politikai szegénységi bizonyítványt állítanak ki számunkra.

Szikrából lesz a láng. Kis okokból olykor nagy okozatok is fejlődnek.

Legyen a mérséklet a vezérszög; saját magunknak követelt tisztelet a mások irányában tanusítandó magaviselet mértéke. S így fogja azután a mérséklet az életben, de különösen a küszöbön levő időszakban megóvni a békét és egyetértést, melyre a hármás bérczű szegény hazának oly nagy szüksége van.

Dr. — an —

Átmenőben Bethánia felé.

Gibeon csucsánál Ajalon völgyébe
Száll szeliden a nap, pihenő helyére;
Lángoló szemének biboros sugára
Búcsupillantást vet az agg Moriára.
Itt ragyog a szentély ezer oszlopával,
Magasan tündöklő márvány karzatával;
Mint gyönyörű párta, mint remek szívárvány
Csillámlik a hegynek barna köszikláján...

Leviták fénylenek a magas erkélyen
Ezer harsonával zengedeznek fönнен,
Ezüst kürtjeiknek harsogó szavára
Kigyul az esteli áldozat oltára...
Nehéz, fekete füst emelkedik erről,
Sötét árnyaival megtelik a légkör;
Mintha komor éjjel bontaná ki szárnyát,
Ugy terjeszti széjjel messzire homályát...

Egy fehér felhőske röpkedez azonban
Könnyű lebegéssel utána legottan, —
Ez a jóillatu áldozati tömjén,
Mely át akar törni az eget felhőjén...
Ah, de visszanyomja a gomolygó réteg,
Mint az imádságot borzadalmas vétek...
Fényes galamboeska, szállj alá, óh szállj le,
E sötét karvalyjal ne tusakodjál te, —
Pihenj el a templom ivézete alatt!...
Nem füstgomoly az fönne, — sötét istenharag!
Ki hatol keresztül? ki kerül föléje,
Hogy utat találjon Szabaoth egébe!?...
Lenn, a háztetőkön alkonyi homályban
Hullámlik a »szent nép« tengersokaságban...
S mintha Babylonnak függő-kertje volna
Hús fuvalmak által meg-megostromolva,
Ugy kavarog, úgy zúg, úgy hullámlik épen
Köröskörül a szent Mória tövében;
Majd, míg ennek ormán Annás főpap áldoz, —
Millió kart emel buzgón Jehovához,
Térdeire roskad s epedező szível,
Messiást kereső sovár tekintettel
Esd, könyörög, suttog: »Óh jövel, jövel már
Izrael reménye, dicsőséges király!«...

Fegyverek csengése hangzik rá a légben,
Hadi tárogatók harsognak keményen,
Szilaj zene zendül, csattogó dal dörög,
Búsán porbahajló homlokaik fölött...
Hajh a szentély mögött, Dávid várakában,
Már római őrök, pogány sokaság van, —
Jupiternek áldoz, hogy Jehovát sértse,
S kénytelen ezt tűrni Jehovának népe!...
Kénytelen viselni, hogy fölötte tombol, —
Hogy a szent Sionban bálványozás trónol!...

Mint egy hullámmal kövé meredt tenger,
Titkos borzalomtól mely mozdulni nem mer,
Ugy sötétlik némán a szürkülő tájkék, —
Nincs a halmok fölött csakis egy sugár még,
Mely, mint a letűnt nap elköltöző lelke
Száll halavány fényvel lassudan keletre...

Bethánia utja mint egy fehér szalag
Nyulik a homályba tündöklése alatt...
De tán nem is a nap eltévedt sugára
Vet ily titokzatos fényt a csöndes tájra?...
Ime, az olajfák hegyénél most lép ki
Völgyek hajlásából egy különös férfi!
Hosszu kék palástja tündökl az éjben,
Mint az ég azurja fellegregedésben...
Sötét hajzatának bűvös homályából
Arca ah mily dicső tekintettel lángol!
S mi az? mi sugárzik szive táján? mintha
Csillag égne keblén, csillag világítana!
Vissza-vissza fordul s föltűnik előtte
E szép sugarakban Izraelnek népe...
Ott hullámlik ez még lenn, a háztetőkön,
S mert e világosság a bástyák felől jön,
Föl se tekint vélvén, hogy a pogányoknak
Áldozatlángjai fénylenek, lobognak...

És áll fönne, a dombon, a fönnséges ember...
Kit néz? kit keres hajh könyező szemekkel?
Karjait hívólag ölelésre tárja,
Öltönye kibomlik, mint egy angyal szárnya...
Igy emeli tollát aggódva, remegve
Kicsinyei fölé a nyugtalan gerle — —

Ó az! Ó az! Látom Izraelnek szentjét,
Ki a fényes ködben s tüzoszlopban rejlek,
Ki a pusztaságban Mózes vezérfénye
S hü kalauz volt az ígért földére!
Ó az, ki leszállott hajdan az oltárra,
Hogy a buzgó Illés lángokban imádjá, —
Ki a babyloni kemence tüzeiben
Vidámságot keltett az ifjak szívében!
Ó az, kiről Dávid oly édesen zengett,
Kinek dicsőségén annyi jós merengett!
Ó az! Ó az! Jézus! a Krisztus! a Fölkent!
Ah, hogy megérkezén még senkisék örvend!
Ébredj fogoly Sion! Ime, most megy által,
Ki megszabadíthat jobbja hatalmával!...

Pály Ede.

Az aludt tej.

(Egy zongora-tanár naplójából.)
(Folytatás.)

Szomoruan csüggesztém le fejemet s nem is hallgattam a mellettem ülő kasznár ur fecsegéseire, aki az aludt tejből kiindulva, gazdászati, egészségi, nyereségi szempontból magyarázta előttem a birkasavó, kecsketurnó és szamártej közti különbséget; milyen takarmány kell a kecskének, hogy teje ne legyen zsíros, mikor kell fejni a merinó birkát, hogy teje szagát veszítse, hogyan kell banni a szamárral, hogy tejét ideadjá. Máskor, más alkalommal mind igen érdekes, mulatságos dolgok; — de most, ilyen állapotban, midőn már bevertem egy köcsögre való aludt tejet, csömörre ébresztők. Csak hagytam őt beszélni; mikor már a lótejről értekezett, — előttem állott ugyanazon tál, amelyet három órával azelőtt hősileg kiürítettem, tele aludt tejjel.

A grófné maga kínált, hogy egyem. Azt az illetlenséget el nem követhetem, hogy ne egyem, mikor abban

a kitüntető figyelemben részesültem, hogy jobbra, balra váltották a tényezőket, hordták a peccenyéket, tortákat, csak engem hagytak kínálatlanul, — csupa figyelemből. Gyötrelmemhez még hozzájárult az, hogy a grófné folyton szemmel tartott szemben, Pamela kisasszony gúnyosan, fitymálva nézegett rám jobbról, a kasznár ur pedig csábítóan piros pulykacszombbal birkózott mellettem balról. Ah ez utóbbi volt rám nézve legkínosabb.

Azt észrevettem, hogy az elegáns körben helyesen gondolkoznak. Úgy gondolkoznak, hogy aki vacsorára aludt tejet eszik, az kurát tart; aki pedig kurát tart, azt illetlen dolog diéta-ellenes ételekkel kínálni. A patvar vigye ezt a helyes gondolkozást. Nem is merészt többé felém sem közelíteni a felszolgáló cselédek közül egy sem. Úgy ültem ott a fényes társaságban, a gazdagon terített asztalnál, a magamtól aludt tejem előtt, mint egy áldozat. De már benne voltam, nem segített rajtam semmi. Ennem kellett. Valamely keserűség szállt meg, valamely hősi dacz. Nem, nem leszek nevetésgessé. Azért sem áru-lom el keserű állapotomat. Neki mentem a tálnak s ugy-ettem, mintha ambróziával lett volna tele. Csak a fenék-em hagytam valamieskét, nem szokásos illedelemből, hanem rejtégsből, nehogy meg találják ismételni.

Nem írom le senkinek testi állapotomat, mikor az asztaltól felkelünk. Próbálja meg, aki kíváncsi, minő állapot az, ha valakinek egy sajtár aludt tejet kell magában hordani. Gyomromat bátran odaadhattam volna valamely regement-bandához öreg dobznak. Kedvetlenül s boszankodva léptem újra a zongorához, — mert most már az öregebbek is mulatni akartak. Felényire sem játszottam úgy, mint előbb, mikor még felényi aludt-tej volt bennem, mint most. Pamela kisasszony megszánni látszott, vagy talán a esőket kívánta meghálálni. Elég az ahhoz, hogy szives volt koronkint felváltani. De nem tudott ütényre, láb alá játszani. Mindig csak engem nógattak. Én azután kihúztam minden nagyobb baj nélkül éjfélig. Akkor vége volt a mulatásnak.

Apraja, nagya mind igen illedelmesen megköszönte fáradságomat. Utolsó volt a grófné háziasszony. Kezét nyujtá esókra. Nagyon savóízű esőket nyomtam rá.

— Hát már most jöjjön! szólta a kasznár ur, karomat fogva. Mi majd együtt maradunk. A kastélyban minden szoba el van foglalva; nem zsenirozzuk egymást. Egy szobában hálunk.

— Jó lesz biz az! mondtam, örülve a társaságnak.

— A tulsó szárnyon van egy kellemes kerti-szoba. Ott szoktam hálni rendszeren, ha az uraságnál vagyok. Majd rágyujtunk pipára.

— Azt sem bánom.

Egyébiránt nem bántam volna, ha egy csomó hangyafészekre fektettek volna is, annyira el voltam gyötörve boszankodástól, keserűségtől, fáradságtól, meg — attól az átkozott sok — aludt tejtől.

IV.

Egy alacsony, de elég terjedelmes kerti szobába léptünk be. Koromsötét volt benne, mert az ablakok deszkaredőnyei gondosan be valának csukva. Első dolgom volt egyet kinyitni. Az ablakok olyan alacsonyak alának, hogy a szobából kényelmesen ki lehet lépni a

kertbe. Míg a kasznár ur jobbra-balra motozott s elvégre sikerült neki gyertyát gyújtani s amellet a pipáját, én addig szivtam magamba a hűs éji léget. A fáradság és boszankodás annyira elfoglaltak, hogy nem is igen ügyeltem a kasznár ur beszédére, aki utóbb nógatott, hogy jó lesz már aludni menni, mert késő van, s neki föl kell kelni hajnalban. Azután nem is igen várt rám, hanem elfűtta a gyertyát, a fal felé fordult és elkezdett horkolni.

Kimerülten mentem én is nyugodni. Fejemben mindenféle gondolat nyargalt keresztül-kasul, szívem környékén pedig kellemetlen nyomást éreztem. Amint végigvetém magamat fekhelyemen, rögtön mély, narkotikus álomba merültem; álomban össze volt keverve minden, ami életem e nevezetes napján előfordult. Majd zongoráztam eszeveszetten s mintha hat kezem lett volna, mind a hattal vertem a billentyűket; majd azt vettem észre, hogy a kasznár ur gömbölyűre dagadt arczezal fujja a dudát, én pedig keringek végtelen termeken át Pamela kisasszonnyal karjaimon. Majd megint egy rózsá-lugasban voltam, ahol apró tündér-lánykák röpködtek körül, az egyik cirógatott, a másik megtépázta a fületem, a harmadik fülembé sugdosott; azután láttam repülni sült spékelt fázányokat, foglyokat, ludakat olyan közel ajkaimhoz, hogy szinte csuklottam utánuk; majd megint egy egész özet hoztak elem sültén, körülteremtettéve kimondhatlan sok mindenfélével, beleverték az orromat a tálba s nekem nem volt szabad ennem belőle. Elvégre, hogy boszorkány-álom teljes legyen, láttam álomban felállítva egy legió aludt-tejes köcsögöt, az mind tele volt, s azt nekem mind fel kelle kanalaznom. Álomban nyögtem, fohászkodtam, fűtyöltem, hánykolódtam ide-oda, mintha az egész világgömb oda feküdt volna a mellemre, azt hittem, megszakadok, megfulok. Egyszerre azután, mikor már az aludt-tejes köcsögök mind ott táncoltak orrom előtt, kétségbeesésben akkorát rugtam magamon, hogy kiestem az ágyból.

(Folytatása következik.)

H u s v é t.

— Richter beszélkése. —

A vonat éppen megérkezett R. kis vasuti állomáson s itt két utast tett le, egy nőt egy kis fiúval. kik holmijokkal fázva állottak a peronon s hasztalan tekintettek jobbra-balra, járművet keresve, mely őket tovább vigye.

Hideg januáriusi este volt. Egy hóporfelhőt a szél oly irlgalmatlanul vert a szegény nő arczába, hogy szemei megteltek könnyekkel, midőn lehajolt a siró gyermekhez s őt megnyugtanni igyekezett. Neki magának úgy fájt a szive, hogy alig tudta magát a sirástól tartóztatni.

Ezen pillanatban vidám csengés-bongással egy szán érkezett, s mindjárt reá egy férfi lépett a várakozó nőhöz, azon kérdéssel, hogy ő-e özvegy Brandtné asszony; ha igen, úgy üljön be gyorsan a szánkóba. — Metsző hideg van, tevé hozzá, s engedelmevel, ön mellé fogok ülni. Akkor aztán nem fogunk úgy fázni, fejezé be hamis szemhunyoritással, s a nőt gyermekével és podgyászával a szánra tette.

— Van a gróf urnak tudomása erről a kis fiuról? kérde a kocsis a beszélgetést, amint a jármű megindult. E szavaknál ostornyelével a gyermek felé mutatott, kit Brandtné asszony ölébe vett s a lehetőséghez képest az éles keletü szél ellen védett. A kocsis kérdését alkalmasint nem hallotta, mert nem felelt reá.

A kocsis, nem törődve ezzel, tovább folytatá: — A kis fiunak el kell aztán nagyon hamar felejténie a nevetést és kiabálást — nálunk minden oly csendes és nyugodt, mint a temetőben. Maga a méltóságos ur oly néma és hideg, mint a sir. Mily nagy ideje már, hogy nem hallotta őt senki nevetni! — Várjon csak — a méltóságos asszony halála óta nem — ő is olyan szigorú asszony volt! Dehogy, még régebb idő óta nem: amióta a fiatal gróf eltűnt. Oh, azt mindnyájan nagyon szeretjük! Egy napon — tiz éve lesz — a mi ifju grófunk egyszerre eltűnt. És miért hagyott itt mindent cserben? Atyját, anyját, a szép birtokot, az egész vagyont — ő, az egyetlen gyermek? — Mert szülei kényszeríteni akarták, hogy a fiatal schloditteni bárónőt vegye nőül. Az előkelő, gazdag örökös nő persze kedves volt az én büszke uraságomnak, az ifju báró azonban másképen gondolkozott. Mindenki tudta, hogy miért lett egyszerre olyan buzgó vadász. Megbűvölték a szép erdészleány őszemei. Nem maradhatott titok, az uraság is megtudta, amit minden ember tudott. Milyen jelenet volt az! — borzadva gondol még ma is rá mindenki, ki jelen volt. Még senki sem látta a fiatal grófot oly vadnak és daczosnak. Midőn fegyverét a falról lerántotta s elrohant — szüleinek szemeláttára az erdő felé — akkor mindnyájan gondoltuk: »No, ezt nem látjuk többé!« S ugy is történt. Tönkre ment s meghalt oda át idegen országban — az volt a vége! Két éve lehet, hogy a sok idegen póstabélyeggel ellátott fekete szegélyű levél megérkezett. Még ma is látom, hogyan villant föl az öreg gróf szeme — éppen a mezőről lovagoltunk haza felé, midőn a gyors-küldöncz a levelet meghozta neki — ugy látszott, mintha örült volna, hogy rossz fia meghalt.

— S mi történt az erdész leányával? kérde hirtelen az idegen nő.

A kocsis vállat vont.

— Soha többé nem hallottunk róla. A fiatal gróffal egyszerre hagyta el a vidéket. Ő is alkalmasint nyomorúságban halt el Amerikában. — Azonban már mindjárt otthonn vagyunk. Nézze, mily büszke kastély! — S amerre a szeme lát: amott az erdő, ott a terjedelmes síkság, melyet most hó fed, mindez Hoheneckhez tartozik. Hallja a tenger moraját? A víz a park közvetlen közelében van. Szél s vihar alkalmával nem alhatunk, oly erősen hallatszik át zúgása. Az előcsarnokban már látni a világosságot — állj! — Erre megrántotta a gyepelőt s a lovak megálltak.

Néhány perc múlva Brandtné asszonyt egy nagy barna faburkolatu szobában találjuk, melyet néhány gyertya fénye csak igen gyöngén világított meg.

— Parancsára, méltóságos ur, — itt van az új házfelügyelőné, mondá halk, tiszteletteljes hangon egy öreg szolgáló, egy előkelő kinézésű urnak, ki a jelentésre alig pillantott föl.

— Jól van, mormogá az ur s kezével elutasító mozdulatot tett. Özvegy Brandtné, ha jól emlékszem, — s

keresgélte egy csomó papír és levél között, melyek szét-szórva íróasztalán heverték. Hirtelen fölkapta fejét. Egy gyermekhang ütötte meg fülét.

— Mi az? — kérde s megfordult. Mit keres itt a gyermek?

Szemei mint villámfény futottak végig a házfelügyelőné.

— Az én gyermekem, gróf ur, felelé a nő, anélkül, hogy fölneztet volna. Én megirtam méltóságodnak, hogy özvegy vagyok s egy kis fiam van.

— Az kikerülte figyelmemet, mondá Hoheneck gróf, idegesen keresgélve a levelek között. Azonban ugy látszott, mintha egy láthatatlan hatalom kényszerítette volna, hogy szemeit a fucskára irányozza, ki anyja ruhái mögött félig elrejtve, szép arcán a dacz és félelem sajátságos vegyülékével tekintgetett maga körül.

— Jer közelebb, mondá a gróf kevés szünet után, mely alatt a gyermek s az agg férfit erősen egymásra tekintettek. A kis fiu bátran előlépett.

— Hogy hívják?

— Albrecht!

Hoheneck gróf összeresztette. Albrecht! Nemzedéken át ez volt a Hoheneck család mindenkori fejének keresztneve. Gyanus szemhunyorítással jártatta a gróf kutató tekintetét özvegy Brandtné arcán.

Semmi különös nem volt rajta látható; halvány, beesett vonások, nagy, szomorú szemek, melyeknek halvány fénye még jobban fokozta az életuntagság benyomását, mely egész megjelenésén látszott, szintelen ajkak, melyeknek nehezére látszott esni e néhány szót is eldogni:

— Menjek hát el?

A grófnak, ugy látszott, egy kis időre volt szüksége, hogy a nő kérdésének értelmét föl fogja.

— Ezen gyermek miatt? kérde azután. Nem! maradhat; csak nem szabad engem zavarnia, nem szabad utamba jönnie. Jó estét!

(Folytatása köv.)

TÁRCSA.

„A monumenta Vaticana Hungariae“ átadása a Vaticanban

Az Osservatore Romano május 28-iki számában olvassuk:

XIII. Leo szentséges Atyánk szava, mely megnyitotta a tanulmányozók és tudósok kutatásai előtt a vaticáni levéltárat, élénk visszhangra talált a nemes, magyar nemzetnél.

A magyar papság, mely mindenkor a tudomány és irodalom kiváló művelője vala, ugy vélekedett, hogy ezen levéltárakban bő aratást tarthat jegyzetekben és okmányokban hazájának története számára. Azonban ezen célra férfiak és pénz kellett. Ez utóbbi csakhamar összegyűjtetett a főpapok, káptalanok és szerzetes rendek főnökeinek önkéntes aláírásából és rövid idő alatt 200 ezer lírányi tetemes összeg állott készen a munka megkezdésére.

Ami illeti a személyeket, kiknek e nagy munkában közre kelle működniök, külön bizottság alakítottott, melynek feje ft. s s nmélt. Ipolyi Arnold beszercebányai püspök, kiváló tudományú férfit és a történelmi és régészeti társulat s tudományos akademia elnöke. A kutatások vezetésére a vaticáni levéltár

ban ft. Fraknói Vilmos, n.-várad apátkanonok, a tudományos akadémia főtitkára küldetett ki, kinek segédkezet nyújtottak a munkában más tudósok és kedvére jártak az említett levéltárhoz tartozó személyek.

Ezen kutatások gyümölcse vala két kötet magyar történet, melyek legutóbb láttak napvilágot ezen általános czim alatt: »Monumenta Vaticana, Regni hungariae historiam illustrantia.« Egyikök Gentili bibornok követségének okiratait (1307—1311) tartalmazza, kit V. Kelemen küldött Magyarországra azon korszakban, midőn az Árpád-törzs kihaltával az Anjou-ház következett a trónon; a másik kötet Campeggio bibornok és báró Burgio jelentéseit foglalja magában az 1526-ban bekövetkezett mohácsi vész korából.

Ezen két kötetet két apátkanonok, ft. Fraknói Vilmos és Tárkányi Béla József adta át a szent Atyának lábaihoz borulva latin nyelven tartott hódoló beszéddel. — A beszéd a »M. Korona« magyar fordításában így szól:

»Szentseges Atya!

Ezen hónap tizenötödike ünnepélyes lesz mindazok előtt, kik az egyházban a tudományok művelésével foglalkoznak. Ezen napon ugyanis a történeti palaeographiai iskolának a vaticani levéltár melletti föllállításával Szentséged újabb forrását nyitotta meg az egyházi műveltségnek: miután már előbb az irodalmárok egész világának örvendezése közt Szentséged fölhatalmazásából meg lett nyitva a pápai levéltár, mely minden nép kincseit foglalja magában.

Mi azonban ezen napon azon szerencsés nap évfordulóját ünnepeljük, amelyen Szentséged két év előtt helyeselni és jelenlétünkben megáldani kegyeskedett Magyarország főpapjainak és káptalanainak a hazai egyházi történet vaticani adatokkal való megvilágítására irányuló óhajait és erőfeszítéseit.

Az atyai kegy iránt a fiui kegyelett hálásnak és méltónak igyekeznünk lenni, a tőle telhető legnagyobb buzgósággal fogott a munkához. Fokozta a lelkesedést Szentséged levele, mely ugyan a sz. r. egyház három bibornokához volt czimezve, de az egész keresztény világnak szólt, melyben Szentséged a történelem méltóságáról és a történetírók kötelességeiről értekezett azon csodálatra méltó bölcsességgel, melyet a legfőbb pástornak az emberi nem üdvéről aggodó atyai szorgoskodása, és a kitünő műveltségű pápának a tudomány szeretete sugalt.

Fölötte alkalomszerűn jött az ezen keserves időkben, hogy »a midőn annyit hazudik magának mindenütt a gonoszság, a történelem, az igazság boszulója mindig ébren helyt álljon, mint az igazság tanuja biztos lévén, hogy előbb-utóbb diadalmaskodni fog.«

Azért fölötte szerencséseknak érezzük magunkat, hogy erőszítéseinkkel egyuttal Szentséged óhajainak, melyeket törvények gyanánt tekintünk, megfelelhetünk.

»Magyarország Vatikáni oklevél-gyűjteményének« két kötetét már majdnem be van fejezve.

Az egyik tartalmazza Gentilis bibornok okiratait, rendelt, szabványait, akinek mint V. Kelemen követének Magyarországon (1307—1311) törése vala abban, hogy az Árpád-család kihaltával az Anjouház nyerte el Magyarország trónját és történetét; dicső korszakát megalkotta.

A másik kötet magában foglalja Campeggio bibornok és báró Burgio jelentéseit (1524—6), kik mint VII. Kelemen követ Magyarországon a szerencsétlen mohácsi vészt megelőzőtt évekb Magyarországot a szent szék segítségével és tekintélyével a török támadásától igyekeztek megóvni.

Ezen férfiak iratai, akik sulyos időkben hazánk körül nagy érdemeket szereztek, azon korszak történetére új világot vetnek, egyuttal pedig kitünő érvet szolgáltatnak a római pápák részéről a nemzetek, főkép a mi nemzetünk sorsára gyakorolt üdvös befolyásnak dicsőítésére.

A magyar nemzet ugyanis kilencz század előtt győzelmes fegyverrel szerzett hazájának alapzatát Péter sziklájába helyezé.

És Szentségednek azon nagy elődje, ki első királyunkat szent koronával kitüntette, egyuttal úgy látszik, egész nemzetünkbe a maga szellemét: a keresztény polgáriassultság szellemét és tudományok szeretetét lehelte.

Azért három, négyzerte boldogoknak valljuk magunkat, hogy szerencsések vagyunk a szent szék és Magyarország benső összeköttetését megvilágító munkának zsengejét Neked, szent Atya, följánlhatni, aki Szilveszternek hazánk iránti kiváló hajlamával Gerbertnek lángszellemét is örökléd.

Kegyeskedjél, szentséges Atya, jószágosan fogadni törekvéseink gyenge gyümölcset és mindazoknak, kik ezen munkában részt vettek, az égi segedelem előjelül az apostoli áldást adni.

A szent Atya erre így válaszolt:

»Önként és szívesen parancsoltuk, hogy a vaticani levéltár képzett férfiak szorgalma előtt nyitva álljon, hogy a régi emlékek kutatása nagyobb világosságot nyújtson a történelmi tanulmányoknak. Akarunk és kell is, mennyire lehetséges (ami öröklött dicsősége az apostoli széknek) érdemet szerezni a legjobb tanulmányok körül és mindennemű művészeteket, amelyek az emberiség javaihoz tartoznak, kiváló gondnal és pártfogással ápolni. Azonfelül semmi sincs, amiért az egyháznak vagy pápának az igazság vizsgálatától tartaniok kellene: sőt inkább biztosan tudjuk, hogy nem csekély haszon reménye rejlik ama vizsgálódásban magában. A viselt dolgok emlékeinek alapos ismerete ugyanis sokat érhet az egyház s római pápaság jótéteményeinek megvilágítására, helyreigazítására és megczáfolván több balvéleményt, melyeket az emberek gondatlansága vagy irigysége szült.

»Ugyanezt most megerősítve látjuk bizonyosságokkal, szeretett fiaink: akik, midőn a XIV. század elejéről a vaticani levéltárban lévő magyar emlékeknek szorgos kutatásáról és közzétételéről gondoskodtatok, kortársaitoknak és az utódoknak tudomására hoztatok, mennyi és mily nagy érdemeik valának elődeinknek azon időben a magyar nemzet körül.

Nem lévén még elosztatva az ugynevezett középkor sötétségéi és a kedélyek felizgatva lévén veszedelmes villongásokra, őseit azon jeles adományokat, melyet említettetek, ezen apostoli Széktől kapták: a humanitást és békét, polgári és vallási fegyelmet, erkölcsöt, tudományt, törvényeket, állhatatosságot a balsorsban, dicsőséget a jó szerencsében.

»Már pedig az idő s hely változatossága szerint hasonló jótéteményeket nyújtott a római pápaság a többi nemzeteknek: és ezek, mint bizony reméljük, jobb világításba fognak helyeztetni a történeti dolgok pontos megvitatása által, amint tekintélyünkkel és vezetésünk alatt már szorgalmasan foly a munka.

»Ami titeket illet, amidőn elfogadtuk a két kötetet, örvendünk munkáitok ezen zsengeinek és mintegy áldomásainak: egyuttal a püspököknek, káptalanoknak és a többi méltósággal diszeskedő férfiaknak Magyarországon, akik iparkodástokat bőkezűségükkel támogatták, szerencsét kívánunk adakozásuk ezen gyümölcseihez: és felismervén a mű hasznos voltát, mindnyájukat intjük, hogy tartsátok meg állhatatosságtokat, az egyik a tudós munkában, a másik az adakozásban.

»Nektek egyébként, valamint azoknak összevéve az égi kegyek előjeleül és atyai jóakaratumk tanúságául legszívesebben adjuk az apostoli áldást.«

Beszéde végeztével a szent Atya vizsgálván a följánlott két kötetet, bátorító és dicsérő szavakat kegyeskedett intézni a jelen volt két jeles egyházi férfiúhoz, valamint a hirneves főpapról, ki a bizottság feje, ft. Ipolyiról és mindazokról, kik munkával vagy pénzzel közreműködtek és közreműködnek ezen nagyszerű publicatiónál.

Ő Szentsége továbbá csodálni kegyeskedett a szép papírt, melyre a mű nyomtatva van, melybe a lap egyik oldalán a pápai hármaskorona kulcsokkal, a másikon a magyar királyság koronája és címere vannak nyomva.

Miután ft. Fraknói és Tárkányi urakra ráadta az apostoli áldást, elbucsztatá a két jeles egyházi férfiút, akik visszatérvén szép Magyarorszárukba, magukkal viszik a hívők közös atyja atyai jóságának kitörölhetetlen emlékét.

RÖVID HIREK.

* **A király ő Felsege**, ki mult hó 28-án utazott el fővárosunkból vissza székhelyére, az itt tartózkodása alatt segélyért folyamodott szegények és szűkölködők részére magánpéztárából 2000 forintot adományozott.

* **A király ő Felsege** mult hó 31-én reggel Sopronba érkezett s a pályaudvaron egyházi, világi s katonai méltóságok és óriási közönség által nagy lelkesedéssel és hődelattal fogadtatott. A különféle küldöttségek fogadása után ő Felsege meglátogatta Sopron kiválóbb intézeteit s másnap jelen volt kíséretével a katona tisztek árváinak ujjáépült intézetében a kápolna fölszentelésén. A fölszentelési szertartást Zalka János győri püspök ur ő exja végezte fényes segédlettel.

* **Pápai kitüntetés.** A pápa ő Szentsége Markus Gyula apátkanonokot, a közp. papnövelde igazgatóját, praelatussá, dr. Czibulka Nándor lelkiigazgatót s udvari káplánt pápai t. kamarássá és dr. Wolafka Nándor tanulmányi felügyelőt, helyettes egyetemi tanárt pápai t. káplánnyá nevezte ki. Országos intézetünk ezen fényes kitüntetése általános örömet szült mindenfelé. Fogadják a kitüntetettek ezen alkalomból részünkről is a legforróbb szerencsekívánatokat.

* **Egyházi kitüntetés.** A király ő Felsege Bálint Károly gyulafehérvári cz. kanonok, kézdi-szentléleki plébánosnak a Bold. Szűz Máriáról nevezett egeresi címz. apátságot díjmentesen adományozta.

* **Házi ünnepély a központi papnöveldeben.** F. hó 1-én esti 7^{1/2} órakor a központi papnöveldeben fényes vendégoszorú — köztök több egyházi s világi dignitarius — által látogatott házi ünnepély volt azon alkalomból, hogy ő Szentsége az intézet három elöljáróját kitüntetni méltóztatott. A seminarium növendékei fényesen sikerült hangversenyt és szavalati estélyt rendeztek szeretett elöljáróik s különösen az intézet kormányzója tiszteletére. Az ünnepély a fényesen kivilágított aulában ment végbe. Midőn a vendégek, élükön Markus Gyula praelatus ur ő méltóságával, a terembe beléptek, az egybegyűlt növendékpapság harsány és lelkes éljenzéssel fogadta a megjelenteket. Egy növendékpap ékes és meleg szavakban tolmácsolta az ünnepély célját, kifejezést adva a növendékek benső örömeinek azon kitüntetés felett, melyben ő Szentsége az intézet kormányzóját s két előljáróját részesítette. A növendékpapok énekara több dalt adott elő kitünő praecisióval s melegséggel, őt növendékpap pedig vonó hangszeren s fuvola kíséretében szabatos

és csinos előadásban Flotow Márthájából játszott részleteket s egy magyar zenedarabot. Babik József IV. éves hittanhallgató nemes hévvel s lelkesen elszavalta Mindszenty Pápai himnuszát. Márkus Gyula praelatus ur ő méltósága meleg szavakban köszönetet mondott az ifjuságnak, lelkesítve őket a pápa s az egyház iránti rendíthetetlen hűségre és a haza iránti szeretetre. Az ünnepélynek megható családi jellege volt, melyben az őszinte tisztelet, ragaszkodás és szeretet nemes szelleme nyert ékesszóló kifejezést. A hangversenyt barátságos vacsora követte.

* **Miniszteri köszönet.** Gulyás Elek deákii r. kath. plébánosnak, amiért az ottani r. kath. iskola segédtanítójának ez évi ellátására 200 forintot oly ígéret mellett adományozott, hogy ezen célra évenként hasonló összeget kész adni, továbbá Deutsch József magyarvilágosi lakosnak, ki a magyarvilágosi községi és az ő-világosi gör. kel. és gör. kath. iskolák szegény és szorgalmas tanulóinak felruházására egyenkint 300 frtnyi alapítványt tett, a vallás- és közoktatásügyi miniszter köszönetet mondott.

* **Antiquarium.** Robicsék és Petrik, váltótörvényeszkileg bejegyzett czég alatt kövyvkereskedéssel összekötött antiquariumot nyitottak. Üzletök VI. ker. Váci-körút 27. sz. alatt. Petrik Géza általánosan ismert szakképzettsége és bibliográfiái ismeretei kezességül szolgálnak arra, hogy a közönség ezen vállalathoz bizalommal forduljon.

* **Beckx Péter** a Jézus-társasága rendfőnöke f. hó 11-én kelt körlevelében tudatta jeles rendjével, hogy hajlott kora miatt minden hatalmat eddigi helyettesének adott át. A nagy szerzetes és rendfőnök 1843 óta, tehát sokáig és súlyos időkben kormányozta rendjét s most visszavonult a római Sz.-András-Collegiumba, készülni az örök életre. * **Az indiai tengeren**, egy kalkuttai tudósítás szerint, mult hó 16-ikától 18-ikáig tartó óriási forgó vihar dühöngött, mely a bengaliai tengerből partvidékeire is kihatott s igen nagy pusztításokat vitt végbe.

A bekövetkező iskolai vizsgálatokra szükségeltető szent képecskék, olvasók, érmek és más devotionaliák beszerzésére ajánlja magát tisztelettel a főtiszt. esperes, catachéta és iskolaigazgató uraknak Weisz Frigyes, Budapest, IV. ker. Kecskeméti-utca 12. Mutatványok bérmentve küldetnek.

HASZNOS TUDNIVALÓK.

Szönyegek tisztítása.

Szönyegekben a piszkofoltokat marhaepével lehet eltávolítani. A marhaepét forró vízben fölolvastjuk, a folyadékba puha kefért mártunk s a foltos helyet ezzel keféljük. Az ezáltal keletkező habot azután tiszta vízzel s kefével eltávolítjuk. — Ugyanazon célra vízben gyöngö timsó- és szóda-oldatot is lehet alkalmazni, melylyel olykor állítólag sikerül a színeket is ujra frissíteni.

Szörme-árak olcsó tisztítása és fölfrissítése.

Vegyünk rozs-korpát, melegítsük akár agyag-, akár aszfényben folytonos és jó keverés közt addig, amig kezünk kibővül; ekkor hintsük ki a tisztítandó vagy fölfrissítendő prémre, s örszörljük be vele úgy, ahogy csak bírjuk. Ezután keféljük ki szta kefével jól, vagy még jobb, ha addig poroljuk, míg a korpa minden részecskéjét kivertük belőle. A prém ezáltal viszonyerőbbi természetes fényét, s a fehér prémekek is úgy fölfrissülnek, hánthajának volnának. Ezt a módot Oroszországban a prémekek hajában nagyban alkalmazzák (Alf. Iparlap.)

IRODALOM.

— A „Havi Közlöny“ májusi füzeté a következő tartalommal jelent meg: A modern sajtó befolyása a társadalomra s a katolikus álláspont e téren. — Magyarország biboros herceg-primása a Propagandáról. — Vianney Ker. János, ars-i lelkész hitelemzéseiből. (Vége). — A budapesti lelképásztorkodás köréből. — Decreta S. Rituum Cong. quoad missa et officia votiva. — Ministeri rendelet a bélyegjegyek hivatalos felülbélyegzése tárgyában. — A magyar kir. Curia döntvényeiből. — A jó könyvek és röpiratok czélszerűsége. — Irodalom. — Személyzeti hírek az egyházmegyékből. — Tárcza: A rajongók. Történelmi regény. (Folytatás). — Levelek egy fiatal lelkészhez. Irta Melcher Alajos, fodította Mikros.

— A budapesti növendékpapság magyar egyházirodalmi iskolájának ez évi tagjai lefordították s kiadták Moulart »L'église et l'état« — »Az egyház és az állam« című művét. A munka tartalmának főbb pontjai a négy könyv szerint következők: az első könyv, kiindulván e tételből: »a kereszténység az igazi vallás«, megállapítja az egyház és állam fogalmát, a kereszténység társadalmi alakját, az egyház szervezetét, az állami hatalom isteni eredetét, az állam és alattvalóinak jogait s köteleit stb. kiterjeszkedve mindenütt a tévelyekre, melyeket meggyőzően czáfolgat; a második könyv fejtegeti az egyház és állam kölcsönös viszonyát, az egyház elsőbbségét, az egyháznak az állam ellen rendelkezésére álló büntetőeszközeit, az állam és egyház egyesülését s elszakadását stb; a harmadik szól a két hatalom jogköréről; a negyedik a két hatalom elszakadásáról, a békeeszközökről, cocordatumokról stb.

Az idén a két első könyv jelenik meg. A munka ára 2 frt 50 kr.

— Vörösmarty Mihály összes munkáinak Mehner Vilmos által megindított teljes kiadásából megjelent az 5. 6. füzet, vegyes költeményeket tartalmazva. A 6. füzetben kezdődnek a jegyzetek az I. kötethez. Egy füzet ára 35 kr.

— A „Magyar Dal-Album“ című egyetemes magyar népdalgyűjtemény V. kötetéből most jelent meg a 6. füzet a 901—920. számú dallamokkal. — A zongorára alkalmazott 1000 magyar népdal ára együttvéve 7 frt 80 kr. A f. évi ötödik évfolyam, vagyis a 801—1000-dik számú dallamok előfizetési ára bérmentes szétküldéssel: 10 hóra (10 füzetre, 200 dallammal) 1 frt 80 kr; 5 hóra (5 füzetre, 100 dallammal) 90 kr; egy-egy füzet ára (20 dallammal) 25 kr. — Előfizetések postautalványon a »Magyar Dal-Album« kiadóhivatalához Győrbe intézendők.

MINDENFÉLE.

Réten száritott bankók. Ez sem mindennapi dolog ám, s csakis az excentrikus yankee-bazában történhetett. Az újabb keletű amerikai lapok a következő rövid hirt hozzák. Pennsylvániában nem messze Petroliótól él egy öreg telepítvényes, névszerint Steele Izsák, nevével s egy leánygyermekével. Néhány év előtt Steele birtokán olajforrásokra bukkantak, mi a telepítvényesnek rövid idő alatt 80—100 ezer dollárnyi vagyont hozott. Azonban a mi telepítvényesünk nagy különöz volt, s különösen irtózott a pénz-táráktól, bankoktól s egyéb pénzintézetektől, ahol pénzt gyűmölcsözthetett volna. Ő ezekben nem bízott, s így a 100 ezer dollárját, különféle pénzjegyekben, a házában rejté el, különböző helyeken. Egyik napon inspectiót tartott a bankók fölött, s úgy találta, hogy nagyon nedvesek; az a gondolat, hogy a nedvesség

teljesen elpusztíthatja, nagy szeget ütött a fejébe. Összesugott az életpárjával, s a tanakodásnak az lett az eredménye, hogy nagy lepedőket vásárolt, egyik szolgáját megeskette, s a bankókat mind kivitte a ház előtti rétre száritani, a saját neje, leánya és a megeskettett szolgál felügyelete alatt. Azonban hirt futott a dolognak a szomszédba, s a szomszédbeli tanyákról mind oda tódultak az emberek, látni a csodát, a bankószáritást. Izsák bátyó nagy gonddal rejté el aztán a szépen megszáradt bankókat. De a nyugalma oda lett. Azóta háromszor hatoltak be hozzá álarczos rablók, s több ezer megszáradt bankója teljesen elpárolgott. Legutoljára ily éjjeli látogatás 5000 dollárjába került. Azóta, úgy mondják, kevésbé irtózik a takarékpénztártól, s pénzt elhelyezni szándékozik.

* * *

Isten sujtó keze. Egy híres franciaországi kegyhely közelében nem rég egy szegény, durva lelkületű munkás-ember korcs-mában mulatott cimboráival, s midőn már kelleténél többet felöntött a garatra, olcsó élvezeteket s káromló beszédeket kezdett szórni Isten és a vallás ellen. Haza érve, előbb nejét és gyermekeit bántalmazta, majd megragadva egy nagy kést, a szoba egyik falán függő feszületre rohant, s rémitő istenkáromlások közt az Üdvözítő szeméibe szurta a kést, úgy, hogy beletört. Másnap e rettenetes istenkáromló heves fájdalmakat érzett szemében. Orvosért futottak, ki megmagyarázhatlan szembetegséget konstátált, s a beteget a lyoni kózházba vitette. Ott sokáig nyavalygott, míg onnét, mint gyógyíthatlant elbocsátották. Szeme világát teljesen elvesztette. Kicsoda látna itt pusztá véletlen? Istent nem lehet büntetlenül káromolni, s az istenkáromlót gyakran már e földön éri utól az Isten sujtó keze!

HIRDETÉSEK.

Miseruhák és egyházi szerek

gyára.

Római katolikus rítusban.

Miseruhák, dalmatikák, pluviálék, albák, rochetek, zászlók, lobogók, Monstranzok, kelyhek, ciboriumok, füstölők, lámpák, gyertyatartók, chinapróba-ezüstből.

Pontificale-eszközök

a leggazdagabb szerelésig.

ZAMBACH ÉS GAVORA

Budapesten, vaczi-utca 17. szám.

Ő Eminentiaja a bibornok Magyarország Herceg Primásának szállítója.

Megrendeések a legrövidebb idő alatt pontosan eszközölnetnek.

Nem tetsző tárgyak kicseréltetnek.

3—52

— Van a gróf urnak tudomása erről a kis fiuról? kérdé a kocsis a beszélgetést, amint a jármű megindult. E szavaknál ostornyelével a gyermek felé mutatott, kit Brandtné asszony ölébe vett s a lehetőséghez képest az éles keletű szél ellen védett. A kocsis kérdését alkalmasint nem hallotta, mert nem felelt reá.

A kocsis, nem törődve ezzel, tovább folytató: — A kis fiúnak el kell aztán nagyon hamar felejtenie a nevetést és kiabálást — nálunk minden oly csendes és nyugodt, mint a temetőben. Maga a méltóságos ur oly néma és hideg, mint a sir. Mily nagy ideje már, hogy nem hallotta őt senki nevetni! — Várjon csak — a méltóságos asszony halála óta nem — ő is olyan szigorú asszony volt! Dehogy, még régebb idő óta nem: amióta a fiatal gróf eltűnt. Oh, azt mindnyájan nagyon szeretjük! Egy napon — tiz éve lesz — a mi ifjú grófunk egyszerre eltűnt. És miért hagyott itt mindent cserben? Atyját, anyját, a szép birtokot, az egész vagyont — ő, az egyetlen gyermek? — Mert szülei kényszeríteni akarták, hogy a fiatal schloditteni bárónt vegye nőül. Az előkelő, gazdag örökös nő persze kedves volt az én büszke uraságomnak, az ifjú báró azonban másképen gondolkozott. Mindenki tudta, hogy miért lett egyszerre olyan buzgó vadász. Megbűvölték a szép erdőszleány őzszemei. Nem maradhatott titok, az uraság is megtudta, amit minden ember tudott. Milyen jelenet volt az! — Borzadva gondol még ma is rá mindenki, ki jelen volt. Még senki sem látta a fiatal grófot oly vadnak és daczosnak. Midőn fegyverét a falról lerántotta s elrohant — szüleinek szemeláttára az erdő felé — akkor mindnyájan gondoltuk: »No, ezt nem látjuk többé!« S ugy is történt. Tönkre ment s meghalt oda át idegen országban — az volt a vége! Két éve lehet, hogy a sok idegen póstabélyeggel ellátott fekete szegélyű levél megérkezett. Még ma is látom, hogyan villant föl az öreg gróf szeme — éppen a mezőről lovagoltunk haza felé, midőn a gyors-küldöncz a levelet meghozta neki — ugy látszott, mintha örült volna, hogy rossz fia meghalt.

— S mi történt az erdőszleányával? kérdé hirtelen az idegen nő.

A kocsis vállat vont.

— Soha többé nem hallottunk róla. A fiatal gróffal egyszerre hagyta el a vidéket. Ő is alkalmasint nyomorúságban halt el Amerikában. — Azonban már mindjárt otthon vagyunk. Nézzé, mily büszke kastély! — S amerre a szeme lát: amott az erdő, ott a terjedelmes síkság, melyet most hó fed, mindez Hoheneckhez tartozik. Hallja a tenger moraját? A víz a park közvetlen közelében van. Szél s vihar alkalmával nem alhatunk, oly erősen hallatszik át zúgása. Az előcsarnokban már látni a világosságot — állj! — Erre megrántotta a gyeplőt s a lovak megálltak.

Néhány perc múlva Brandtné asszonyt egy nagy barna faburkolatu szobában találjuk, melyet néhány gyertya fénye csak igen gyöngén világított meg.

— Parancsára, méltóságos ur, — itt van az új házfelügyelőné, mondá halk, tiszteletteljes hangon egy öreg szolga, egy előkelő kinézésű urnak, ki a jelentésre alig pillantott föl.

— Jól van, mormogá az ur s kezével elutasító mozdulatot tett. Özvegy Brandtné, ha jól emlékszem, — s

keresgélte egy esomó papir és levél között, melyek szétszórva íróasztalán heverték. Hirtelen fölkapta fejét. Egy gyermekhang ütötte meg fülét.

— Mi az? — kérdé s megfordult. Mit keres itt a gyermek?

Szemei mint villámfény futottak végig a házfelügyelőné.

— Az én gyermekem, gróf ur, felelé a nő, anélkül, hogy fölnezzett volna. Én megirtam méltóságodnak, hogy özvegy vagyok s egy kis fiam van.

— Az kikerülte figyelmemet, mondá Hoheneck gróf, idegesen keresgélve a levelek között. Azonban ugy látszott, mintha egy láthatatlan hatalom kényszerítette volna, hogy szemeit a fiucsákra irányozza, ki anyja ruhái mögött félig elrejtve, szép arcán a dacz és félelem sajátságos vegyülékével tekintgetett maga körül.

— Jer közelebb, mondá a gróf kevés szünet után, mely alatt a gyermek s az agg férfi erősen egymásra tekintettek. A kis fiu bátran előlépett.

— Hogy hívnak?

— Albrecht!

Hoheneck gróf összereszt. Albrecht! Nemzedéken át ez volt a Hoheneck család mindenkorijének keresztnéve. Gyanus szemhunyorítással jártatta a gróf kutató tekintetét özvegy Brandtné arcán.

Semmi különös nem volt rajta látható; halvány, beesett vonások, nagy, szomorú szemek, melyeknek halvány fénye még jobban fokozta az életuntság benyomását, mely egész megjelenésén látszott, színtelen ajkak, melyeknek nehezebbre látszott esni e néhány szót is eladogni:

— Menjek hát el?

A grófnak, ugy látszott, egy kis időre volt szüksége, hogy a nő kérdésének értelmét fölfogja.

— Ezen gyermek miatt? kérdé azután. Nem! maradhat; csak nem szabad engem zavarnia, nem szabad utamba jönnie. Jó estét!

(Folytatása köv.)

TÁROZA.

„A monumenta Vaticana Hungariae“ átadása a Vaticanban

Az »Osservatore Romano« május 28-iki számában olvassuk:

XIII. Leo szentséges Atyánk szava, mely megnyitotta a tanulmányozók és tudósok kutatásai előtt a vaticáni levéltárakat, élénk visszhangra talált a nemes, magyar nemzetnél.

A magyar papság, mely mindenkor a tudomány és irodalom kiváló művelője vala, ugy vélekedett, hogy ezen levéltárakban bő aratást tarthat jegyzetekben és okmányokban hazájának története számára. Azonban ezen célra férfiak és pénz kellett. Ez utóbbi csakhamar összegyűjtetett a főpapok, káptalanok és szerzetes rendek főnökeinek önkéntes aláírásából és rövid idő alatt 200 ezer lírányi tetemes összeg állott készen a munka megkezdésére.

Ami illeti a személyeket, kiknek e nagy munkában közre kelle működniök, külön bizottság alakított, melynek feje ft. s s nmélt. Ipolyi Arnold besztercebányai püspök, kiváló tudományu férfiú és a történelmi és régészeti társulat s tudományos akademia elnöke. A kutatások vezetésére a vaticáni levéltár

ban ft. Fraknói Vilmos, n.-várad apátkanonok, a tudományos akadémia főttháza küldetett ki, kinek segédkezett nyújtottak a munkában más tudósok és kedvére jártak az említett levéltárhoz tartozó személyek.

Ezen kutatások gyümölcse vala két kötet magyar történet, melyek legutóbb láttak napvilágot ezen általános czim alatt: »Monumenta Vaticana, Regni hungariae historiam illustrantia.« Egyikök Gentili bibornok követségének okiratait (1307—1311) tartalmazza, kit V. Kelemen küldött Magyarországra azon korszakban, midőn az Árpád-törzs kihaltával az Anjou-ház következett a trónon; a másik kötet Campeggio bibornok és báró Burgio jelentéseit foglalja magában az 1526-ban bekövetkezett mohácsi vész korából.

Ezen két kötetet két apát kanonok, ft. Fraknói Vilmos és Tárkányi Béla József adták a szent Atyának lábaihoz hozulva latin nyelven tartott hódoló beszéddel. — A beszéd a »M. Korona« magyar fordításában így szól:

»Szenséges Atya!

Ezen hónap tizenötödike ünnepélyes lesz mindazok előtt, kik az egyházban a tudományok művelésével foglalkoznak. Ezen napon ugyanis a történeti palaeographiai iskolának a vaticani levéltár melletti föllállításával Szentséged újabb forrását nyitotta meg az egyházi műveltségnek; miután már előbb az irodalmárok egész világának örvendezése közt Szentséged fölhatalmazásából meg lett nyitva a pápai levéltár, mely minden nép kincseit foglalja magában.

Mi azonban ezen napon azon szerencsés nap évfordulóját ünnepeljük, amelyen Szentséged két év előtt helyeselni és jelenlétünkben megáldani kegyeskedett Magyarország főpapjainak és káptalanainak a hazai egyházi történet vaticani adatokkal való megvilágítására irányuló óhajait és erőfeszítéseit.

Az atyai kegy iránt a fiui kegyelet hálásnak és méltónak igyekeznél lenni, a töle telhető legnagyobb buzgósággal fogott a munkához. Fokozta a lelkesedést Szentséged levele, mely ugyan a sz. r. egyház három bibornokához volt czimezve, de az egész keresztény világnak szólt, melyben Szentséged a történelem méltóságáról és a történetírók kötelességeiről értekezett azon csodálatra méltó bölcseséggel, melyet a legfőbb pásztornak az emberi nem üdvéről aggódo atyai szorgoskodása, és a kitünő műveltségű pápának a tudomány szeretete sugalt.

Fölötte alkalomszerűn jött az ezen keserves időkben, hogy »a midőn annyit hazudik magának mindenütt a gonoszság, a történelem, az igazság boszulója mindig ébren helyt álljon, mint az igazság tanuja biztos lévén, hogy előbb-utóbb diadalmaskodni fog.«

Azért fölötte szerencséseknél érezzük magunkat, hogy erőfeszítéseinkkel egyuttal Szentséged óhajainak, melyeket törvények gyanánt tekintünk, megfelelhettünk.

»Magyarország Vatikáni oklevél-gyűjteményének« két kötetét már majdnem be van fejezve.

Az egyik tartalmazza Gentili bibornok okiratait, rendeleteit, szabványait, akinek mint V. Kelemen követének Magyarországon (1307—1311) försze vala abban, hogy az Árpád-család kihaltával az Anjouháza nyerte el Magyarország trónját és történetünk dicső korszakát megalkotta.

A másik kötet magában foglalja Campeggio bibornok és báró Burgio jelentéseit (1524—6), kik mint VII. Kelemen követei Magyarországon a szerencsétlen mohácsi vészt megelőzőtt években Magyarországot a szent szék segélyével és tekintélyével a törökök támadásától igyekeztek megóvni.

Ezen férfiak iratai, akik sulyos időkben hazánk körül nagy érdemeket szereztek, azon korszak történetére új világot vetnek, egyuttal pedig kitünő érvet szolgáltatnak a római pápák részéről a nemzetek, főképe a mi nemzetünk sorsára gyakorolt üdvös befolyásnak dicsőítésére.

A magyar nemzet ugyanis kilencz század előtt győzelmes fegyverrel szerzett hazájának alapzatát Péter sziklájába helyezé.

És Szentségednek azon nagy elődje, ki első királyunkat szent koronával kitüntette, egyuttal úgy látszik, egész nemzetünkbe a maga szellemét: a keresztény polgáriasság szellemét és tudományok szeretetét lehelte.

Azért három, négyszerte boldogoknak valljuk magunkat, hogy szerencsések vagyunk a szent szék és Magyarország benső összeköttetését megvilágító munkának zsenéjét Neked, szent Atya, följánlhatni, aki Szilveszternek hazánk iránti kiváló hajlamával Gerbertnek lángszellemét is örökléd.

Kegyeskedjél, szentséges Atya, jószágosan fogadni törekvéseink gyenge gyümölcsét és mindazoknak, kik ezen munkában részt vettek, az égi segedelem előjeléül az apostoli áldást adni.

A szent Atya erre így válaszolt:

»Önként és szívesen parancsoltuk, hogy a vaticáni levéltár képzett férfiak szorgalma előtt nyitva álljon, hogy a régi emlékek kutatása nagyobb világosságot nyújtson a történelmi tanulmányoknak. Akarunk és kell is, mennyire lehetséges (ami öröklött dicsősége az apostoli széknek) érdemet szerezni a legjobb tanulmányok körül és mindennemű művészeteket, amelyek az emberiség javaihoz tartoznak, kiváló gonddal és pártfogással ápolni. Azonfelül semmi sincs, amiért az egyháznak vagy pápának az igazság vizsgálatától tartaniok kellene: sőt inkább biztosan tudjuk, hogy nem csekély haszon reménye rejlik ama vizsgálódásban magában. A viselt dolgok emlékeinek alapos ismerete ugyanis sokat érhet az egyház s római pápaság jótéteményeinek megvilágítására, helyreigazítván és megezőfólván több balvéleményt, melyeket az emberek gondatlansága vagy irigysége szült.

»Ugyanezt most megerősítve látjuk bizonyágtokkal, szerett fiaink; akik, midőn a XIV. század elejéről a vaticáni levéltárban lévő magyar emlékeknek szorgos kutatásáról és közzétételéről gondoskodtatok, kortársaitoknak és az utódoknak tudomására hoztatok, mennyi és mily nagy érdemeik valának elődeinknek azon időben a magyar nemzet körül.

Nem lévén még eloszlatta az ugynevezett középkor sötétségei és a kedélyek felizgatva lévén veszedelmes villongásokra, őseitek azon jeles adományokat, melyet említettetek, ezen apostoli Széktől kapták: a humanitást és békét, polgári és vallási fegyelmet, erkölcsöt, tudományt, törvényeket, állhatatosságot a balsorsban, dicsőséget a jó szerencsében.

»Már pedig az idő s hely változatossága szerint hasonló jótéteményeket nyújtott a római pápaság a többi nemzeteknek: és ezek, mint bizony reméljük, jobb világításba fognak helyeztetni a történeti dolgok pontos megvitatása által, amint tekintélyünkkel és vezetésünk alatt már szorgalmasan foly a munka.

»Ami titeket illet, amidőn elfogadtuk a két kötetet, örvendünk munkáitok ezen zsenéinek és mintegy áldomásainak: egyuttal a püspököknek, káptalanoknak és a többi méltósággal diszkeskedő férfiaknak Magyarországon, akik iparkodástokat bőkezűségükkel támogatták, szerencsét kívánunk adakozásuk ezen gyümölcseihez: és felismervén a mű hasznos voltát, mindnyájukat intjük, hogy tartsátok meg állhatatosságtokat, az egyik a tudós munkában, a másik az adakozásban.

»Nektek egyébként, valamint azoknak összevéve az égi kegyek előjeleül és atyai jóakaratumk tanuságául legszívesebben adjuk az apostoli áldást.«

Beszéde végeztével a szent Atya vizsgálván a fölajánlott két kötetet, bátorító és dicsérő szavakat kegyeskedett intézni a jelen volt két jeles egyházi férfihoz, valamint a hírneves főpapról, ki a bizottság feje, ft. Ipolyról és mindazokról, kik munkával vagy pénzzel közreműködtek és közreműködnek ezen nagyszerű publicatiónál.

Ő Szentsége továbbá csodálni kegyeskedett a szép papirt, melyre a mű nyomtatva van, melybe a lap egyik oldalán a pápai hármaskorona kulcsokkal, a másikon a magyar királyság koronája és címere vannak nyomva.

Miután ft. Fraknoi és Tárkányi urakra ráadta az apostoli áldást, elbucszatá a két jeles egyházi férfit, akik visszatérvén szép Magyarországukbá, magukkal viszik a hívők közös atyja atyai jóságának kitörölhetetlen emlékét.

RÖVID HIREK.

* **A király ő Felsege**, ki mult hó 28-án utazott el fővárosunkból vissza székhelyére, az itt tartózkodása alatt segélyért folyamosított szegények és szükölködők részére magánpéztárából 2000 forintot adományozott.

* **A király ő Felsege** mult hó 31-én reggel Sopronba érkezett s a pályaudvaron egyházi, világi s katonai méltóságok és óriási közönség által nagy lelkesedéssel és hódolattal fogadtatott. A különféle küldöttségek fogadása után ő Felsege meglátogatta Sopron kiválóbb intézeteit s másnap jelen volt kíséretével a katonai tiszték árváinak újjáépült intézetében a kápolna fölszentelésén. A fölszentelési szertartást Zalka János győri püspök ur ő exja végezte fényes segédlettel.

* **Pápai kitüntetés.** A pápa ő Szentsége Markus Gyula apátkanonokot, a közp. papnövelde igazgatóját, praelatussá, dr. Czibulka Nándor lelkiigazgatót s udvari káplánt pápai t. kamarássá és dr. Wolafka Nándor tanulmányi felügyelőt, helyettes egyetemi tanárt pápai t. káplánnyá nevezte ki. Országos intézetünk ezen fényes kitüntetése általános örömet szült mindenfelé. Fogadják a kitüntetettek ezen alkalomból részünkről is a legforróbb szerencsekívánatokat.

* **Egyházi kitüntetés.** A király ő Felsege Bálint Károly gyulafehérvári cz. kanonok, kézdi-szentléleki plébánosnak a Bold. Szűz Máriáról nevezett egeresi címz. apátságot díjmentesen adományozta.

* **Házi ünnepély a központi papnöveldeben.** F. hó 1-én esti 7 $\frac{1}{2}$ órakor a központi papnöveldeben fényes vendégkoszoru — köztök több egyházi s világi dignitarius — által látogatott házi ünnepély volt azon alkalomból, hogy ő Szentsége az intézet három elöljáróját kitüntetni méltóztatott. A seminarium növendékei fényesen sikerült hangversenyt és szavalati estélyt rendeztek szeretett elöljáróik s különösen az intézet kormányzója tiszteletére. Az ünnepély a fényesen kivilágított aulában ment végbe. Midőn a vendégek, élükön Markus Gyula praelatus ur ő méltóságával, a terembe beléptek, az egybégült növendékpapság harsány és lelkes éljenzéssel fogadta a megjelenteket. Egy növendékpap ékes és meleg szavakban tolmácsolta az ünnepély célját, kifejezést adva a növendékek benső örömeinek azon kitüntetés felett, melyben ő Szentsége az intézet kormányzóját s két elöljáróját részesítette. A növendékpapok ének-kara több dalt adott elő kitünő praecisióval s melegséggel, öt növendékpap pedig vonó hangszereken s fuvola kíséretében szaba-

tos és csinos előadásban Flotow Márhájából játszott részleteket s egy magyar zenedarabot. Babik József IV. éves hittanhallgató nemes hévvel s lelkesen elszavalta Mindszenty Pápai himnuszát. Márkus Gyula praelatus ur ő méltósága meleg szavakban köszönetet mondott az ifjuságnak, lelkesítve őket a pápa s az egyház iránti rendíthetlen hűségre és a haza iránti szeretetre. Az ünnepélynek megható családi jellege volt, melyben az őszinte tisztelet, ragaszkodás és szeretet nemes szelleme nyert ékesszóló kifejezést. A hangversenyt barátságos vacsora követte.

* **Miniszteri köszönet.** Gulyás Elek deákii r. kath. plébánosnak, amiért az ottani r. kath. iskola segédtanítójának ez évi ellátására 200 forintot oly ígéret mellett adományozott, hogy ezen célra évenként hasonló összeget kész adni, továbbá Deutscher József magyarvilágosi lakosnak, ki a magyarvilágosi községi és az ó-világosi gör. kel. és gör. kath. iskolák szegény és szorgalmas tanulóinak felruházására egyenkint 300 frtnyi alapítványt tett, a vallás- és közoktatásügyi miniszter köszönetet mondott.

* **Antiquarium.** Robicsék és Petrik, váltótörvénszékileg bejegyzett cég alatt könyvkereskedéssel összekötött antiquariumot nyitottak. Üzletök VI. ker. Váci-körut 27. sz. alatt. Petrik Géza általánosan ismert szakképzettsége és bibliográphiái ismeretei kezessegül szolgálják arra, hogy a közönség ezen vállalathoz bizalommal forduljon.

* **Beckx Péter** a Jézus-társasága rendfőnöke f. hó 11-én kelt körlevelében tudatta jeles rendjével, hogy hajlott kora miatt minden hatalmat eddigi helyettesének adott át. A nagy szerzetes és rendfőnök 1843 óta, tehát sokáig és súlyos időkben kormányozta rendjét s most visszavonult a római Sz.-András-Collegiumba, készülni az örök életre. * **Az indiai tengeren**, egy kalkuttai tudósítás szerint, mult hó 16-ikától 18-ikáig tartó óriási forgó vihar dühöngött, mely a bengaliai tengerből partvidékeire is kihatott s igen nagy pusztításokat vitt végbe.

A következő iskolai vizsgálatokra szükéltető szent képecskék, olvasók, érmek és más devotionáliák beszerzésére ajánlja magát tisztelettel a főtiszt. esperes, catachéta és iskolaigazgató uraknak Weisz Frigyes, Budapest, IV. ker. Kecskeméti-utca 12. Mutatványok bérmentve küldetnek.

HASZNOS TUDNIVALOK.

Szönyegegk tisztítása.

Szönyegegkből a piszokfoltokat marhaepével lehet eltávolítani. A marhaepét forró vízben fölolvasztjuk, a folyadékba puha keféfét mártunk s a foltos helyet ezzel keféféljük. Az ezáltal keletkező habot azután tiszta vízzel s keféfével eltávolítjuk. — Ugyanazon célra vízben gyöngye timsó- és szóda-oldatot is lehet alkalmazni, melylyel olykor állítólag sikerül a színeket is újra fölfrissíteni.

Szörme-árúk olcsó tisztítása és fölfrissítése.

Vegyünk rozs-korpát, melegítsük akár agyag-, akár vas-edényben folytonos és jó keverés közt addig, amíg kezünk kibírja; ekkor hintsük ki a tisztítandó vagy fölfrissítendő prémre, s dörzsöljük be vele ugy, ahogy csak bírjuk. Ezután keféféljük ki tiszta keféfével jól, vagy még jobb, ha addig poroljuk, míg a korpa minden részecskéjét kivertük belőle. A prém ezáltal viszanyeri előbbi természetes fényét, s a fehér prémek is ugy fölfrissülnek, mintha újak volnának. Ezt a módot Oroszországban a prémek hazájában nagyban alkalmazzák (Alf. Iparlap.)

IRODALOM.

— A „Havi Közlöny“ májusi füzeté a következő tartalommal jelent meg: A modern sajtó befolyása a társadalomra s a katolikus álláspont e téren. — Magyarország biboros herceg-primása a Propagandáról. — Vianney Ker. János, arsi-lelkész hitelemzéséből. (Vége). — A budapesti lelképásztorok köréből. — Decreta S. Rituum Cong. quoad missa et officia votiva. — Ministeri rendelet a bélyegjegyek hivatalos felülbélyegzése tárgyában. — A magyar kir. Curia döntvényeiből. — A jó könyvek és röpiratok czélszerűsége. — Irodalom. — Személyzeti hírek az egyházmegyékből. — Tárcza: A rajongók. Történeti regény. (Folytatás). — Levelek egy fiatal lelkészhez. Irta Melcher Alajos, fődította Mikros.

— A budapesti növendékpapság magyar egyházirodalmi iskolájának ez évi tagjai lefordították s kiadták Moulart »L'église et l'état« — »Az egyház és az állam« című művét. A munka tartalmának főbb pontjai a négy könyv szerint következők: az első könyv, kiindulván e tételből: »a kereszténység az igazi vallás«, megállapítja az egyház és állam fogalmát, a kereszténység társadalmi alakját, az egyház szervezetét, az állami hatalom isteni eredetét, az állam és alattvalóinak jogait s köteleit stb. kiterjeszkedve mindenütt a tévelyekre, melyeket meggyőzően czáfolgat; a második könyv fejtegeti az egyház és állam kölcsönös viszonyát, az egyház elsőbbségét, az egyháznak az állam ellen rendelkezésére álló büntetőeszközeit, az állam és egyház egyesülését s elszakadását stb; a harmadik szól a két hatalom jogköréről; a negyedik a két hatalom elszakadásáról, a békeeszközökről, cocordatumokról stb.

Az idén a két első könyv jelenik meg. A munka ára 2 frt 50 kr.

— Vörösmarty Mihály összes munkáinak Mehner Vilmos által megindított teljes kiadásából megjelent az 5. 6. füzet, vegyes költeményeket tartalmazva. A 6. füzetben kezdődnek a jegyzetek az I. kötethez. Egy füzet ára 35 kr.

— A „Magyar Dal-Album“ című egyetemes magyar népdal-gyűjtemény V. kötetéből most jelent meg a 6. füzet a 901—920. számú dallamokkal. — A zongorára alkalmazott 1000 magyar népdal ára együttvéve 7 frt 80 kr. A f. évi ötödik évfolyam, vagyis a 801—1000-dik számú dallamok előfizetési ára bérmentes szétküldéssel: 10 óra (10 füzetre, 200 dallammal) 1 frt 80 kr; 5 óra (5 füzetre, 100 dallammal) 90 kr; egy-egy füzet ára (20 dallammal) 25 kr. — Előfizetések postautalványon a »Magyar Dal-Album« kiadóhivatalához Győrbe intézendők.

MINDENFÉLE.

Réten száritott bankók. Ez sem mindennapi dolog ám, s csakis az excentrikus yankee-hazában történhetett. Az újabb keletű amerikai lapok a következő rövid hirt hozzák. Pennsylvániában nem messze Petrolától él egy öreg telepitvényes, névszerint Steele Izsák, nevével s egy leánygyermekével. Néhány év előtt Steele birtokán olajforrásokra bukkantak, mi a telepitvényesnek rövid idő alatt 80—100 ezer dollárnyi vagyont hozott. Azonban a mi telepitvényesünk nagy különc volt, s különösen irtóztott a pénztáráktól, bankoktól s egyéb pénzintézetektől, ahol pénzt gyűmölcsöztethette volna. Ő ezekben nem bízott, s így a 100 ezer dollárját, különféle pénzjegyekben, a házban rejté el, különböző helyeken. Egyik napon inspectiót tartott a bankók fölött, s úgy találta, hogy nagyon nedvesek; az a gondolat, hogy a nedvesség

teljesen elpusztíthatja, nagy szeget ütött a fejébe. Összesugott az életpárjával, s a tanakodásnak az lett az eredménye, hogy nagy lepedőket vásárolt, egyik szolgáját megeskette, s a bankókat mind kivitte a ház előtti rétre száritani, a saját neje, leánya és a megeskettett szolgál felügyelete alatt. Azonban híre futott a dolognak a szomszédokba, s a szomszédok tanyákról mind oda tódultak az emberek, látni a csodát, a bankószáritást. Izsák bátyó nagy gonddal rejté el aztán a szépen megszáradt bankókat. De a nyugalma oda lett. Azóta háromszor hatoltak be hozzá álarcos rablók, s több ezer megszáradt bankója teljesen elpárolgott. Legutoljára ily éjjeli látogatás 5000 dollárjába került. Azóta, úgy mondják, kevésbbé irtózik a takarékpénztártól, s pénzt elhelyezni szándékozik.

* * *

Isten sujtó keze. Egy híres franciaországi kegyhely közelében nem rég egy szegény, durva lelkületű munkás-ember korcs-mában mulatott cimboráival, s midőn már kelleténél többet felöntött a garatra, olcsó éleceket s káromló beszédeket kezdett szórni Isten és a vallás ellen. Haza érve, előbb nejt és gyermekeit bántalmazta, majd megragadva egy nagy kést, a szoba egyik falán függő feszületre rohant, s rémitő istenkáromlások közt az Üdvözítő szemébe szurta a kést, úgy, hogy beletört. Másnap e rettenetes istenkáromló heves fájdalmakat érzett szemében. Orvosért futottak, ki megmagyarázhatlan szembetegséget konstataált, s a beteget a lyoni kózházba vitette. Ott sokáig nyavalygott, míg onnét, mint gyógyíthatlant elbocsátották. Szeme világát teljesen elvesztette. Kicsoda látna itt pusztá véletlent? Istent nem lehet büntetlenül káromolni, s az istenkáromlót gyakran már e földön éri utól az Isten sujtó keze!

HIRDETÉSEK.

Miseruhák és egyházi szerek

gyára.

Római katolikus rítusban.

Pontificale-eszközök

a leggazdagabb szerelésig.

ZAMBACH ÉS GAVORA

Budapesten, váci-utca 17. szám.

Ő Eminentiaja a bibornok Magyarország Herceg Primásának szállítója.

Megrende ések a legrövidebb idő alatt pontosan eszközöltetnek.

Nem tetsző tárgyak kicseréltetnek.

3—52

